

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการใช้บริการคัดเลือกเผยแพร่สารนิเทศของผู้ใช้ ในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ในด้านวัตถุประสงค์ของการใช้ สาขาวิชา ประเภทของสิ่งพิมพ์ ภาษา และความทันสมัยของสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ รวมทั้งเปรียบเทียบ ความต้องการใช้บริการคัดเลือกเผยแพร่สารนิเทศ ตามขนาดของธุรกิจและอุตสาหกรรม วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตการวิจัย และกลุ่มตัวอย่าง
2. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดขอบเขตวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกประเภทเอกชน ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมของกองสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ซึ่งมีตำแหน่งต่างๆได้แก่ เจ้าของ ผู้จัดการ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย ผู้ตรวจสอบและควบคุมคุณภาพ นักเคมี วิศวกร เกษีษกร นายแพทย์ และพนักงานขาย เป็นต้น) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้นถึงเดือน ตุลาคม 2533 จำนวน 4,473 คน จาก 1219 บริษัท ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก บริษัทละ 1 คนจะคัดเลือกจากสมาชิกรายใหม่ที่สุด การคำนวณหาขนาดตัวอย่างกลุ่มประชากรที่เหมาะสม ใช้สูตรของ

ยามาเน่ (Yamane) โดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อน หรือระดับความมีนัยสำคัญ
 $= 0.05$ ($\alpha = 0.05$) ดังมีวิธีการคำนวณดังนี้

สูตร	n	$=$	$\frac{N}{1+N(e)^2}$
เมื่อ	n	$=$	ขนาดของตัวอย่างประชากร
	N	$=$	ขนาดประชากร
	e	$=$	ความคลาดเคลื่อนเท่าที่จะยอมรับได้
	n	$=$	$\frac{1219}{1+1219(.05)^2}$
		$=$	$\frac{1219}{1+3.0475}$
		$=$	$\frac{1219}{4.0475}$
		$=$	301.17

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 301 คน

วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ทำดังนี้ คือ

1. นำทะเบียนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่จนถึงเดือนตุลาคม 2533 จำนวน 4,473 คน มาคัดเลือก
2. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกประเภทเอกชนของบริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด เฉพาะผู้ที่เป็นสมาชิกรายล่าสุด บริษัทละ 1 คน โดยนับจำนวนย้อนขึ้นจากเดือนตุลาคม 2533 จนครบจำนวน 301 คน

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริการคัดเลือกเผยแพร่สารนิเทศ ความต้องการสารนิเทศของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม การให้บริการสารนิเทศแก่ ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมของห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ จากเอกสารที่เป็นตำรา บทความ งานวิจัยทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ให้บริการคัดเลือกเผยแพร่สารนิเทศของกองสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในหัวข้อประเภท ผู้ใช้บริการ ขั้นตอนการให้บริการ และรายละเอียดอื่น ๆ ของการให้บริการฯ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเชิงสำรวจ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 20 ข้อ คำถามในแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับขนาดและประเภทของธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมทั้งสภาพการใช้ห้องสมุดและสารนิเทศ เป็นคำถามแบบปลายปิดโดยให้เลือกตอบ และคำถามแบบปลายเปิด รวม 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการใช้บริการคัดเลือกเผยแพร่สารนิเทศ ในด้านวัตถุประสงค์ สาขาวิชา ประเภทของสิ่งพิมพ์ ภาษาของสิ่งพิมพ์ และความทันสมัยของสิ่งพิมพ์

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการให้บริการคัดเลือกเผยแพร่สารนิเทศ ผู้วิจัยแบ่งตามแนวการวิจัยการให้บริการสารนิเทศของห้องสมุดเฉพาะของ Slater (1964)

สาขาวิชาของสารนิเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้วิจัย
จำแนกโดยอาศัยหลักการจำแนกหมวดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ (Dewey Decimal
Classification)

ประเภทของสิ่งพิมพ์ ผู้วิจัยจัดแบ่งตามเอกสารและสิ่งพิมพ์ที่กองสนเทศฯ
ได้รับ

ภาษาและความทันสมัยของสิ่งพิมพ์ ผู้วิจัยจัดแบ่งตามลักษณะการใช้
บริการสารนิเทศของสมาชิกของกองสนเทศฯ

คำถามในตอนที่ 2 นี้ มีจำนวน 11 ข้อ โดยให้ผู้ใช้กำหนดระดับความ
ต้องการ 5 ระดับดังนี้ คือ

ระดับความต้องการ		ค่าคะแนน	
ต้องการมากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
มาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่ต้องการเลย	เท่ากับ	1	คะแนน

นอกจากนี้ยังมีคำถาม คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับความต้อง
การในด้านอื่น ๆ และการจัดบริการคัดเลือกเผยแพร่สารนิเทศ ของกองสนเทศ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด 2 ข้อ

จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทดสอบเพื่อความน่าเชื่อถือ
ของเครื่องมือ โดยนำไปทดสอบกับผู้ใช้บริการประเภทเอกชนของกองสนเทศ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน แล้วปรับ
ปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม ดังนี้คือ

1. กำหนดและจำแนกหมวดหมู่ของกลุ่มตัวอย่างให้ชัดเจนขึ้นกว่าเดิม คือ แบ่งแยกขนาด ประเภท และหมวดหมู่ของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ให้กลุ่มตัวอย่าง เลือกตอบได้
2. เพิ่มรายละเอียดของสภาพการใช้ห้องสมุด ได้แก่ วิธีการค้นหา สารนิเทศ เป็นต้น
3. ปรับคำถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจง่าย และตรงจุดประสงค์ของ คำถามมากขึ้น

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว แจกแก่สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยทางไปรษณีย์และส่งด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้นจำนวน 301 ชุด ในระหว่าง เดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2533 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ และได้รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จำนวน 211 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 70.10 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Packages for The Social Sciences - SPSS) โดยใช้ สถิติวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนดังนี้

1. ข้อมูลส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ และสถานภาพการใช้ห้องสมุดและสารนิเทศ วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการบริการคัดเลือกเผยแพร่สารนิเทศ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ของค่าเฉลี่ยของความ ต้องการใช้บริการสารสนเทศ แยกตามขนาดโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance = F-test) ถ้าการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธี ของเชฟเฟ (Scheffe' test)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของค่าเฉลี่ยที่ได้ เพื่อทราบระดับความต้องการ กำหนดการแปรค่าเฉลี่ย ตามมาตรวัดทัศนคติแบบ Linkert-type-scale ดังนี้

4.50-5.00	ความหมาย	มากที่สุด	(มส)
3.50-4.49	ความหมาย	มาก	(ม)
2.50-3.49	ความหมาย	ปานกลาง	(ป)
1.50-2.49	ความหมาย	น้อย	(น)
1.00-1.49	ความหมาย	ไม่ต้องการเลย	(มล)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย